

NOVA PRAVDA

Knjižnica
- Strosmajerjeva ul. 1

Uredništvo in uprava v Ljubljani, Gradišče 7, levo. — Telefon št. 77. — Naročnina 3 din. na mesec. — Posamezna številka po dogovoru. — Rokopisov ne vračamo. — Poština plačana v gotovini.

Šušteršič.

Ljubljana, dne 18. avgusta 1922.

Po poročilih naših listov se vrne Šušteršič v kratkem v domovino. V tej »veseli državi«, kakor jo imenuje Protičev list »Radikal«, je mogoče vse, tudi vrnitev moža kot je Šušteršič.

Resnega dela in hotenja naše meščanske politične stranke ne poznajo. Njihova politika se dela z zvijačami in intrigami. Tem načelom služi tudi Šušteršičeva vrnitev. Toda na svetu se vse maščuje, maščevalo se bo tudi to. In oni, ki so hoteli kovati iz Šušteršičevega povratka politični kapital, bodo deležni vseh zlih posledic.

Zgodovina Šušteršičeve vrnitve je precej zanimiva. Zvedeli smo iz zelo dobro poučenih krogov sledeče: Za celo zadevo stoji, kakor je to pri nas pri vsaki politični intrigi samoobsebi umevno dr. Žerjav. Ker pa se sam ni hotel preveč eksponirati, je pridobil za svoje namene ministra Puclja. SKS čuti, da se ji dajejo tla pod nogami in se silno boji prihodnjih volitev. Vsak grešnik se trese pred sodnim stolom. Največji in najnevarnejši konkurent SKS je SLS. In tukaj naj pomaga po nasvetu, ki ga je dal minister dr. Žerjav ministru Puclju, Šušteršič. Po mnenju dr. Žerjava, — mimogrede bodi povedano, da jo je dosedaj povsod zafural — bo po Šušteršičevem prihodu zadet klerikalizem v srce in na razvalinah klerikalizma bo vzkliha velika in mogočna SKS. Puclj je to v resnici verjel — otroci verjamejo vse, posebno pa še politični — in je zastavil baje ves svoj vpliv, da je izposloval Šušteršiču dovoljenje za povratek.

Danes, ko je njegova vrnitev gotova stvar, je začela boleti Puclja glava. Dobri poznavalci naših podeželskih političnih razmer so namreč mnenja, da se bodo zasukale stvari najbrže tako, da bo polovil Šušteršič večino Pucljevih volitev. In to v resnici ni izključeno. Šušteršič ima baje po deželi še danes mnogo privrženecov, ki pa sedaj niso v klerikalnem taboru, marveč so se izjeze, ker je pustila SLS Šušteršiča paсти, pridružili SKS. Ti Šušteršičevi pripadniki so seveda za SKS izglubljeni v trenutku, ko se pojavi med njimi Šušteršič. G. minister Puclj je napravil sam sebi prav slabo uslugo. Kaj hočete, kogar obsije Žerjavova politična ženjalnost, je izgubljen. Razvaline demokratske stranke so dovolj zgovorne priče.

Šušteršič se torej le vrne. Daleč so zabredle naše meščanske politične stranke, da se morajo posluževati moža, kakor je Šušteršič, da slepe žnjim svoje volilce. To je pač že popoln politični bankrot dotičnih strank.

Daj nam naš vsakdanji kruh . . .

(Ob priliki seje kronskega sveta v Ljubljani.)

V poslednjih dneh smo imeli v Ljubljani velike patriotske manifestacije. Ako bi se istočasno ne vršila seja ministrskega sveta pod predsedstvom kralja samega, na kateri se je med drugim razpravljalo o pobijanju draginje, bi človek mislil, da je pri nas vse v najboljšem redu.

Temu pa ni tako. V slavnostnih dneh se je spričo veličastnega Sokolskega nastopa sicer nekoliko pozabilo na dnevne brige, zato pa sedaj v tem strašnejši prikazni stopa med nas grozeča pošast — draginja.

Dejstvo je, da večina našega ljudstva trpi strašno pomanjkanje, da naravnost strada. Nepopisno je trpljenje našega delavstva, istotako kakor javnih nameščencev in malega človeka sploh. Cena moki je v zadnjih dneh zopet poskočila tako, da stane sedaj že trideset kron, a kakor se čuje, se bo še podražila. Moka, najvažnejša živ-

Vsebina:

Šušteršič na povratku. — Ljudstvo zahteva kruha. — Položaj naših Nemcev v primeri s koroškimi Slovenci. — Mermolja in naši viničarji. — Prazna blagajna fin. ministra. — Politika v Sloveniji. — Kaj se čuje iz Londona. — Naš konzulat v Celovcu. — Praznik Sokolstva.

ljenska potrebščina — pa tako draga! In to v agrarni Jugoslaviji, ki zalaga skoro celo Evropo z moko! Kako naj se preživljajo vsi oni, ki so navezani na svoje nizke dohodke? Ali naj poginejo od lakote, kakor psi za plotom, da bo ves svet videl, kaka je politika naših državotvornih strank, kaka je ljubezen naših veleagrarcev in velekapitalistov do svojega rodnega brata!

Da tako ne sme in ne more naprej, je uvidel sam kralj, zato je bilo o tem predmetu govora na kronskega svetu v Ljubljani. Da je naša domneva, da je kralj dal inicijativo k temu, da se podvzamejo energične mere proti draginji, pravilna, potrjuje jasno zadržanje vlade v draginjskem vprašanju. Kako to, da vlada sama ni začela pobijati draginje? Zakaj je čakala na kronskega svet v Ljubljani? Ako bi sama na to mislila bi ne bilo treba, da jo kralj na to opominja, kajti draginja ni od včeraj, ampak jo občutimo že dolgo časa. Do danes pa še nikdar nismo čuli, da bi se kaka seja ministrskega sveta resno pečala s tem važnim vprašanjem. Da bi naši gg. ministri čakali baš na sokolski zlet, da ob tej priliki v Ljubljani s sejo, posvečeno draginji, agitirajo za razpadajoče vladne stranke JDS in SKS, jim toliko naivnosti vendarle ne pripisujemo.

Seja kronskega sveta v Ljubljani se nam zdi zelo važna, samo bojimo se, da bi ne dosegla tistega namena, ki ga brezdvomno želi doseči Njeg. Vel. kralj, kateri je že sam uvidel, da država dirja v pogubo, ako se takoj ne reši vprašanje draginje. Naš dvom je upravičen, ako pomislimo, da je naša vlada izdala svoj čas celo zakon o pobijanju draginje, kateri zakon — čujte in strmite! — je blago podražil takoj za celih 25%. Vlada je nadalje odpravila kredite konzumnim zadrugam, namesto da bi jih podpirala, ker so zadruge najboljšje sredstvo v boju proti draginji. No, in tudi na goriomenjeni seji so nekateri gg. ministri pokazali, da jim ne gre toliko za ublažitev draginje, kakor za državne kase. V tem se je, naravno, posebno odlikoval finančni minister dr. Kumanudi, ki hoče z visoko izvozno carino pobijati draginjo. Zakaj pa mož ne upošteva naših, že davno stavljenih zahtev, da se naj izvažna samo proti naši valuti, kar bi brezdvomno dvignilo naš dinar, ker bi bilo po njem veliko povpraševanje na borzah. Dr. Kumanudi tega ne stori, da bi se ne zameril špekulantom, ki potrebujejo tujo valuto, da ž njo lahko kšeftarijo.

Naše mnenje je, da bi se moralo poleg prodaje za domačo valuto, dovoleti izvoz šele potem, ko je preskrbljen domači trg in sicer naj bi izvozniki, kakor je zahteval posl. tov. Brandner v parlamentu, dobivali dovoljenja za izvoz samo pod pogojem, da gotove procente svojega izvoza odstopijo zastoj ali vsaj po najnižjih cenah zadrugam oz. aprovizacijam, da bi potem te mogle siromašnim slojem nuditi živila po najnižjih cenah.

Dandanes je to najvažnejši problem. Vlada se ga mora lotiti, resno in brezobzirno. Pred očmi mora imeti — ne malo peščico veleagrarcev, temveč široke sloje naroda. Ako bo delala po dosedanjih praksi, gremo pogubi nasproti. Dasi nimamo v to vlado nobenega zaupanja, pa vendar pričakujemo, da bo vpoštevala vsaj kraljevo željo in poskrbela, da se draginja za najvažnejše življenjske potrebščine odpravi.

Danes prešinja nižje sloje naroda samo ena misel: »Daj nam naš vsakdanji kruh!«

Nemci se razburjajo.

Dogovorno s poslancem tovarišem Brandnerjem je zunanji minister dr. Ninčič podal v parlamentu izjavo, da bo naša vlada primorana izpremeniti svoje stališče napram nemškimi manjšinam v naši državi, ako se koroškim Slovencem ne bo dalo onih pravic, ki jim gredo po senžermenski mirovni pogodbi.

Nemce je ta odločna izjava našega zunanjega ministra, kakor je bilo pričakovati, hudo razburila. Vse nemško časopisje v Avstriji se je bavilo s to izjavo. Zaostali pa tudi niso nemški časopisi v naši državi, predvsem pangermanistični dnevnik v Novem Sadu »Deutsches Volksblatt« in razume se »Zillier Zeitung«. Posebno se je razburjal poslednji časopis, ki je posvetil dr. Ninčičevi izjavi celi svoj dolgi uvodnik.

Danes, ko se je hrup nekoliko polegel, hočemo tudi mi povedati svoje mnenje. Predvsem moramo povedati nemškemu glasilu v Celju, da je v veliki zmoti, ako misli, da ima naša država napram nemškimi narodnim manjšinam iste obveznosti kakor jih ima Avstrija napram koroškim Slovencem. Kljub temu pa uživajo pri nas Nemci veliko več pravic nego jih imajo koroški Slovenci. To pokazuje najboljše šolstvo. Dočim imajo Nemci samo v Sloveniji 15 popolnoma nemških ljudskih šol, 2 nemški meščanski šoli in poleg tega še nemške paralele na slov. ljudskih, meščanskih in srednjih šolah, nimajo Slovenci na Koroškem niti ene slovenske šole in niti ene slovenske paralele. Poleg tega ne smemo izpustiti iz vida, da so koroški Slovenci kompaktno naseljeni na Koroškem že od 6. stoletja naprej, dočim Nemci v Sloveniji niso nikjer kompaktno naseljeni. Oni so se pojavili v naših krajih šele za časa nasilne germanizacije, podpirane od vsake avstrijske vlade, in smelo lahko trdimo, da je med njimi jako malo pravih Nemcev. Nimamo nič proti temu, da se pravi Nemci obdrže, odločno pa zahtevamo nazaj naše ponemčene brate. Krivica, storjena na našem narodu, se mora popraviti.

Glede strahu, ki veje iz nemških člankov pred represalijami pa bodi v pomirjenje Nemcev povedano: Jugoslovani smo kulturni narod, zato se ne bomo posluževali proti nemškimi manjšinam v Jugoslaviji istih barbarških sredstev, ki se jih poslužujejo Nemci napram našim manjšinam v Avstriji. Mi ne bomo Nemcev pretepali in ubijali, kakor to delajo Nemci z našimi brati na Koroškem. Tudi jih ne bomo radi narodnosti zasramovali in jim pljuvali v obraz, kakor to delajo oni na Koroškem, ker mi, Balkanci, kakor nam pravijo, ne maramo posnemati nemške kulture.

Samo po drugih sredstvih bomo segali. Vprašali bomo: Koliko nemških obrtnikov, gostilničarjev, fabrikantov izvršuje svobodno svojo obrt v naši državi? Koliko nemških advokatov in zdravnikov izvršuje svojo prakso? Koliko nemških delavcev služi pri nas kruh? Koliko šol imajo Nemci v naši državi? Koliko nemških časopisov izhaja v Jugoslaviji? Kako je z nemškimi prireditvami, koncerti, gledališkimi predstavami, bali itd. Vse to bomo primerjali z razmerami na Koroškem in padla bo odločitev. Povemo vam: Koroški Slovenci nimajo na goriomenjem polju ničesar izgubiti, ker so jim že

vse vzeli. Izgubite lahko edino le vi. Če se tega ne zavedate, je temu samo vaša ošabnost vzrok. Vi se ne zadovoljite z enakopravnostjo, ki jo uživata pri nas z drugimi državljani vred, vi ste vajeni gospodstva, zato se čutite zapostavljene, dasi niste bili pri nas nikdar zapostavljeni, najmanj pa preganjeni, temveč narobe, bili ste vedno favorizirani celo od vseh dosedanjih naših vlad.

Na koncu še to: Koroški Slovenci, katere je zadela tako žalostna usoda, da morajo živeti pod neusmiljenim nemškim jarmom, so nam tako pri srcu, da bodo Nemci pri nas delali pokoro za vsak las, ki bi se skrivil koroškim Slovencem. Kajti zadosti že je bilo trpljenja. Toda pobijali mi ne bomo, na razpolago imamo druga sredstva, da zaščitimo svoje koroške brate.

Veliki prijatelj viničarjev.

Ivan Mermolja, ki je kot posl. kandidat obljubljal viničarjem v kmečki »Moči« in »Kmetemsku listu« vsemogoče dobrote, je dne 4. julija t. l. v zbornici popolnoma jasno pokazal, na kak način skrbi SKS za viničarje. Rekel je doslovno: »Viničar naj živi sporazumno s kmetom, ali pa se naj preseli na jug!«

To se pravi po današnji situaciji: Viničar naj dela za 5 para do 1 Din. na dan 16 do 18 ur (kakor pač kmet), ali pa naj gre k vragu.

Poslanec je trdil, da bo viničarska organizacija sprla viničarja z gospodarjem, kar bo imelo za posledico to, da bo šel viničar k industriji, zmanjšal delavsko maso na kmetih, ter tako skrčil produkcijo.

Nadalje pravi, da bodo kmetje zase dovolj pridelali, toda delavci naj gledajo zase.

Gospod Mermolja! Vam pa res manjka povoljne prednobražbe, kakor je že večkrat povdarjal Vaš kolega Drogenik, kajti tu ste pokazali skrajno nesposobnost poslaniškega govornika. Saj menda ne morete smatrati, da je žito doma samo v Jugoslaviji in da je od 40 tisoč viničarskih družin Jugoslavije odvisen ves svet. Ali pa se morda celo domišljate, da bomo v industrijskih podjetjih to kar izdelamo, kakor razne stroje, pluge, manufakturo, usnje itd. sproti pojedli, saj delamo za vas prav tako, kot za nas same. Menda si ne mislite povezniti na glavo škafa mesto klobuka, ko pojedete v parlament (če boste še kedaj izvoljeni seveda). Ako ne mislite na kmetih več pridelati, kot sami porabite, potem se boste že morali privaditi uniforme naših staršev Adama in Eve.

Gospodje, ki si v glavo ubijate, da imate privilegije za to, da izrabljate zemljo božjo kot sredstvo za izkoriščanje poljedelskega delavstva, kakor kak bogat tovarnar, in da vam mora vsak igrati absolutno pokornega slugo, se presneto motite. Kajti logično je, da ima delavec, ki daje svoje telesne moči delodajalcu v najem, pravico od njega zahtevati vsaj eksistenčni minimum, ki znaša pri viničarju dnevno do 10 Din. s hrano in vsemi predvojnimi dajatvami.

Kdor pa tega ne uvideva, nego temveč sili in terorizira nenkega delojemalca, da mu gara doslovno stradaje na njegovem posestvu, ta ni vreden, da živi v človeški družbi, pa

naj bo iz kakoršne koli politične smeri.

In ker se je to izkoriščanje pri nas tako razpaslo, smo se čutili mi narodni socialisti po pošteno pravičnosti in kršč. ljubezni do bližnjega poklicani v to, smo ustanovili za viničarski stan organizacijo, s pomočjo katere se bomo ramo ob rami borili zoper vsakega izkoriščevalca in demagoga.

Pritegnili bomo, če se boste še pravočasno odzvali našim pravičnim zahtevam, nekaj viničarjev v industriji, ostale pa bomo naselili v južnih krajih naše države, ter pustili Vas in vaše viničarske kočice usodi, ki ste si jo po božji pravičnosti zaslužili.

Toliko v pojasnilo o narodno-socialističnih bojih za viničarje.

Politične vesti.

Blagajna našega finančnega ministra. Povodom notice, ki je izšla v 218. številki »Balkana« z dne 12. avgusta t. l. pod naslovom: »Finansije g. Kumanudija« izjavlja generalna direkcija državnega računovodstva, da ni res, da 11. t. m. v blagajni finančnega ministrstva ni bilo denarja ter da so morali uradniki po celem Beogradu iskati denarja, da je bilo mogoče poravnati najnujnejše obveznosti. Glavna državna blagajna ima vedno toliko denarja, da more redno izplačevati.

Zanimivo je, da se čuti glavna državna blagajna primorano, dajati taka pojasnila. Najbrže stoji »kasa gospodina ministra finansija« v resnici na prav slabih nogah.

Nov minister notranjih zadev. Minister notranjih zadev je postal g. Kosta Timotijević, pristaš demokratske stranke.

Naša politika počiva. Beograd so zapustili skoraj vsi ministri. Razpršili so se po državi, da si odpočijejo od »trudapolnega« dela. Ta teden se odpelje kralj z Bleda v Marijanske Lazne na Češko. Kralja bo spremljal tudi ministr. predsednik Pašić, ki bo pri tej priliki imel sestanek s čehoslovaškim ministrskim predsednikom g. dr. Benešem. Težišče naše politike se torej prenese za prihodnje tedne v inozemstvo.

Politično življenje v Sloveniji. Kljub temu, da je politično ozračje pri nas silno soparno in se je bilo batil več političnih senzacij, je potekalo politično življenje zadnje mesce precej mirno. Napredni živeli v Sloveniji je imel veliko dela s pripravami za Vsesokolski zlet. Obenem pa tudi nihče ni hotel prevzeti odgovornosti, da bi motil slavnostne dneve. Sokolske slavnosti so minule, ž njimi najbrže tudi navidezni politični mir. Ustanavlja se nova politična stranka, ki hoče zastopati gospodarske kroge. Ta stranka bo rekrutirala svoje pristaše iz trgovskih in podjetniških krogov. To pojde seveda na

račun demokratov. Demokrati so sprožili proti novi stranki že prve strele, ki pa so bili silno nesrečni, za demokrate namreč. Prvi se je oglašil znani mešetar koncentracije naprednih sil nesrečni gospod dr. Vekoslav Kukovec. Udaril je takoj z lo-parjem, kakor zna to le on, in k večjemu še jugoslovanski ženij gospod minister dr. Gregor Žerjav. — Ustanovitelje in pripadnike te nove stranke je imenoval v mariborskem listu »Tabor«, »predpotopne norce«. Tako titulirani trgovci, obrtniki, podjetniki itd., pa niso bili niti užaljeni, temveč se sedaj pozdravljajo z vprašanjem: »Si ti tudi predpotopni norce?« I, seveda. Sedanjih norcev je vedno manj. Le nekaj jih bo v Ljubljani in Mariboru.

Lep »trošt« za demokratsko bodočnost.

Kakor so javili naši listi se je ustanovila v Ljubljani zadnje dni tudi krajevna organizacija srbske radikalne stranke. Predsednik je neki profesor, podpredsednik pa krojaški mojster v Selenburgovi ulici 6., vhod pri glavnih vratih, g. Srečko Potočnik. Ta ustanovitev se je zdelo celo »Slov. Narodu« tako čudna, da jo je objavil le kot kronist in brez vsakega komentarja. »Slov. Narod« se je sicer sunljivo valjal nekaj časa v radikalni senci in solnčil v Pašičevi milosti, vendar pa si zadnje čase malo pre-mišlja in dvori gospodinu ministru Puclju. Najbrže bodo to le priprave, da lažje skoči v sladki jarem nove gospodarske stranke, kajti bojna napoved starinov proti mladimom je bila odložena na čas po vsesokolskem zletu. Vse kaže namreč, da starini niso daleč od nove gospod. stranke in »predpotopnih norcev«.

Upravičeno smemo torej upati na jako živahno politično življenje, takoj ko preidejo vroči dnevi, ko bo zdrknil na ljubljanskem veleseljmu zadnji kozarec vina po večnožejnem slovenskem grlu.

Kronski svet v Ljubljani. 14. t. m. se je vršil v Ljubljani kronski svet. V to svrhu so prišli v Ljubljano vsi ministri.

Ministrski svet brije z narodom norca. Na kronskem svetu v Ljubljani je bil izbran ministrski komite, ki naj izvede akcijo proti draginji. Člani tega protidraginjskega komiteja so: finančni minister Kumanudi, minister trgovine Vilović, minister za socialno politiko dr. Žerjav in minister poljopfirvede Pucelj. Minister Pucelj se je svojčas v parlamentu izrazil, da je njegova naloga delati na to, da prodajajo kmetje življenjske potrebščine kar najdražje. In ta čedni minister je sedaj izvoljen v protidraginjski komite. Kako more tak človek, ki je po lastni izjavi za kolikor mogoče visoke cene življenjskih potrebščin, potem pobijati cene. Ta protidraginjski komite s Pucljem ni nič drugega, da se narodu natrosi malo peska v oči. Vlada brije z revščino ubogega delavskega ljudstva norca.

ške premogokope, so tu uporabljali že železne tračnice, na katerih so vozili premog iz rogov na breg reke Tyne, kjer so ga nalagali na ladje. V olajšavo vprežni živini so izumili več metod prevažanja. Tako je n. pr. izrabljaj sir Humphrey Mackworth v Glamorganshire veter ter je razpel v to svrhu na vozovih jadra. En sam konj je mogel na ta način peljati tovor, ki bi ga zmoglo komaj 20 živali. Stevenson je zamenjal veter s paro, ki so jo tedaj že skušali uporabljati za pogon nekaterih strojev. Obenem je poboljšal tračnice s tem, da jim je dal bolj stabilno obliko. Poskusi, ki jih je Stevenson podvzel v letih 1814 do 1820, so tako dobro uspeli, da so sklenili l. 1821 zgraditi daljšo progo. Tako so pričeli 1822, ravno pred 100 leti delati na progi Stockton—Darlington. Ko je l. 1825 prispel prvi z ljudmi in tovarji obložen vlak, ki je štel 34 vozov, pri zvokih godbe v Darlington, se je pričel vek železnih cest.

Dandanes si pač ne moremo več predstavljati kako občudovanje in čudenje je vzbudilo to novo prometno sredstvo. Osebnih vozovj prvoga vlaka so bili sestavljeni iz starih poštnih vozov. Tem 21 s potniki preobloženim

Draginja bo rasla naprej, za to jamči naša vlada, vsaj tako dolgo, da ljudstvo ne napravi taki vladi konec. — Kako daleč je pripeljala naš narod sedanja radikalno-demokratska vlada, katere ponižni privesek so slovenski samostojni kmetje z dičnim ministrom Pucljem, naj pričajo sledeče številke, ki jih navaja »Jugoslovanski Lloyd« in ki se tičejo cen najnujnejših življenjskih potrebščin v Zagrebu. Številke se ujemajo prilično tudi z razmerami v Sloveniji:

	lani	letos
govedina	24—28 K	70—80 K
svinjsko meso	24—28 K	100—120 K
slanina	40—46 K	120—140 K
moka	15—20 K	20—30 K
mleko	6—8 K	15—16 K

Številka 2. Naši socialnodemokratski voditelji so možje na svojem mestu. Tone Kristan je postal milijonar in oskrbnik državnega posestva. Socialni demokrati so bili tedaj ljudi. Izdajstvo boli najhujše. Toda tolažili so se stem, da imajo še Etbina. Sedaj pa poroča »Beogradski dnevnik«, da postane poslanec Etbina Kristan komisar za naše izseljence v Ameriki. Torej tudi Etbina gre v službo kapitalistične vlade. List za listom odpada. Kdo pride sedaj na vrsto?

Svetovni pregled.

Londona konferenca.

V Londonu se vrši te dni zelo važna konferenca. Ta nam more prinesiti mir, more pa nas privedi tudi do novih zapletljajev in mogoče postane povod nedoglednih dogodkov. Svojim čitateljem smo vedno na kratko, sicer pa prav pregledno poročali o sedanji svetovni politiki. — Kdor je zasledoval naš svetovni pregled, ve, kako važno ulogo zavzema nemška vojna odškodnina. Povedali smo tudi, da je Nemčija izjavila, da ne more plačevati vojne odškodnine in da prosi, da se ji plačevanje za nekaj let odgodi. Pojasnili smo tudi zakaj Nemčija ne more plačati.

O nemški prošnji za odgoditev odplačila vojne odškodnine razpravlja sedaj v glavnem londonska konferenca. Na konferenci so zastopani Angleži, Belgijci, Francozi, Japonci in Lahji.

Vse druge zastopane države so zato, da se ugoti nemški prošnji, le Francija noče o tem nič slišati. Francija zahteva, da mora Nemčija plačati, naj vzame, kjer hoče. Francozi bodo že našli sredstva, s katerimi bodo Nemčijo tako pritisnili, da bo rada dala zahtevani denar. Francija se Nemcev boji, boji se, da bi postala Nemčija zopet močna. In močna bi mogla zopet postati, ako bi njeni prošnji ugodili, ter odgodili plačevanje obrokov vojne odškodnine. — Francija ima pa še tudi druge križe, ki niso nič manjši od bojarni pred nemško močjo. Izdala je že namreč na račun nemške vojne odškodnine za več kot 90 milijard frankov obveznik za obnovo po vojni opustoše-

nih krajev in se boji, da ne bi izostanek nemške vojne odškodnine ne povzročil njenega finančnega poloma ter jo popolnoma pokopal.

Angleži imajo druge interese. — Njim gre v prvi vrsti za odjemalce njihovih industrijskih proizvodov. Angležem ni toliko za vojno odškodnino, kakor za dobro trgovino. Ako pa prisili Francija Nemčijo, da mora plačevati obroke pravočasno, bi se lahko pripetilo, da napove Nemčija »bankrot«. Stem bi izgubila Anglija najboljšega odjemalca svoje industrije. In Angležem se tresejo hlače pred politikom, ki jo delajo Rusi in Nemci. Ruski upliv raste od dne do dne. Polagoma toda sigurno izpodriva angleškega iz cele Azije. Nemci podpirajo seveda Ruse, kjer le morejo. Nemška in ruska svetovna politika delata sporazumno. Pri sedanji razdelitvi držav, v zmagovalne in premagane, Angleži ne morejo priti v okom nemško-ruski svetovni politiki. Angleži uvidevajo, da jim ne pomaga nič drugega, kakor priti z Rusi in Nemci do prijateljskega razmerja. In to prej kot mogoče, in za vsako ceno.

Interesi Francije in Anglije so si postali popolnoma nasprotni. Kar zahteva ena, odklanja druga in narobe. Tako se tudi na londonski konferenci do sedaj niso mogli zediniti. Vse vesti, ki prihajajo od tam, kažejo, da je napetost med obema državama velika. Težko jo bo odstraniti. Francozi nočejo nič slišati o tem, da bi se ugodilo Nemcem, Angleži so zopet zato, da se ustreže njihovi želji na celi črti. Za angleško stališče so tudi druge na konferenci zastopane države.

Ako zmaga na konferenci Francija, se bo začelo postopati z Nemčijo kar najbolj strogo. Kakšne bodo posledice, ve Bog. Popolnoma sigurno je, da dobre ne bodo. Ako zmaga angleško stališče, se bo zgodilo, da se ovrže sklenjeni mir. Kajti potem pride čisto gotovo do tajne ali javne angleško-nemško-ruske zveze. Evropa se bo začela z nova deliti. Zelo značilno je, da izjavljajo zelo odlični angleški možje in angleški listi, da temelji sedanji mir na laži in hinavstvu.

Ves svet nestrno zasleduje pogajanja v Londonu in z velikansko pozornostjo pričakuje rešitve. V Londonu se snuje te dni zopet svetovna zgodovina.

Ogrska. Po poročilih, ki prihajajo iz Ogrske, je nastala tam silna draginja. Z njo se družijo socialna nezadovoljnost in ni izključeno, da pride do resnih nemirov. Po izjavi, ki jo je dal neki budimpeštanski bančni ravnatelj inozemskim listom, ni izključeno, da pride celo do preobrata. V večjih mestih so nemiri na dnevnem redu. Policija nastopa silno strogo. Ako izbruhne kje kaka stavka, voditelje enostavno pozapra.

—0—

Pretekli teden so pokradli v okolici Budimpešte vse telefonske žice,

Stoletnica železnice.

Železnica, izum, ki ga prekaša danes toliko in toliko drugih novejših, večjega občudovanja vrednih iznajdb, praznuje letos svojo stoletnico. Počeni od 25. julija 1814, ko je spravil Stevenson svojo prvo lokomotivo »Mylord-a«, v tek, tje do 27. septembra 1825, katerega dne je zasopihal prvi vlak, se je vršil razvoj prometnega sredstva, ki je povzročilo tak preobrat v svetovnem gospodarstvu. Najvažnejše v navedenem razdobju pa je vsekakor leto 1822., kajti to leto so položili prvi železniški tir.

Poleti 1822 so začeli polagati tračnice med angl. mestoma Stockton in Darlington in napravili prvo železniško progo. Stevenson, izumitelj lokomotive, je imel celo vrsto prednikov, ki so mu gladili pot. Tako zavzema pri vpepljavi železnice tudi tračnica eno prvih mest. Tirov so se posluževali že v začetku XIX. stoletja po angleških rudokopih, da so s tem olajšali konjem njihovo delo. Najprej so bile tračnice lesene; te pa so kmalu zamenjali z železnimi. Ko je prišel Stevenson 1812 kot tehniški strojni vodja v killingsworth-

vozovom je sledilo 12 s premogom in moko natovorjenih. Neki tedanji časopis poroča: »Na dano znamenje se premakne stroj s to velikansko množico vozov. Njegova hitrost je bila tolika, da je prevozil ponekod 12 milj (okoli 20 km) na uro. Z vlakom se je peljalo kakih 600 potnikov. Prihod prvoga vlaka je izzval v Darlingtonu vihar navdušenja, ki se kar ni hotelo poleči.« Toda večina angleškega ljudstva je gledala to novo iznajdbo kaj pisano, mnoge je navdalo do nje neizprosno sovraštvo.

Ljudstvo je mislilo najprej, da je to kako »pekleno mamilo« in duhovniki so divjali s prižnic proti tej novotariji ter še bolj begali neuko ljudstvo. Pričakovali so splošno najhujše posledice, če se udomači novo prometno sredstvo: Vlak bo plašil živino na paši ter strašil kokoši, ki bodo vsled tega prenehale nesti. Od dima okuženi zrak bo podušil vse ptice; nebo bo postalo tako črno, da ga ne bo več moglo prodreti solnce; v bližini tira stoječe hiše bo požgal ogenj, ki ga bruha nestvor; potniki se nahajajo stalno v nevarnosti. »In kaj mislite, bi se zgodilo, če bi se nahajal vol na tiru, ko ravno drvi po niem vlak? Ali ne bi bilo to skrajno nevar-

no?« »Vsekakor,« odgovori izumitelj zasmehljivo, »toda samo za vola!«

Sploh je nadvse zanimivo, kaj je poročala ta komisija, in priča o kratkovidnosti človeškega duha. Komisija je namreč ugotovila, da bodo postali vsled železnice konji nepotrební ter da bo pod tem hudo trpelo kmetijstvo, ker ne bo potem več mogoče prodajati krme. »Kaj bo iz onih, ki se vozijo še v lastnih vozovih, kakor so to delali njihovih očetov očetje?« so se s skrbjo povpraševali. »Kako bo s kočijazi, sedlarji, krčmarji, konjarji, mešetarji itd.? Si more li zbornica predstavljati dim, pa tudi ropot, žvižganje in zmedo, ki jo povzročajo lokomotive, ki vozijo z naglenco 10 do 12 milj na uro?« Na vsak način, da se mora omejiti hitrost na 12 do 15 km na uro, ker to zahteva varnost potnikov, kakor tudi prebivalstva v okolici. Modri ljudski zastopniki so celo trdili, da ob deževnem vremenu lokomotiva ne bo mogla voziti, ker bo dež, ki bo padel v dimnik, pogasil ogenj. Močen veter, ki bo pihal v kotel, bo že itak veliko napetost še povečal, tako da bo zletela lokomotiva v zrak.

Tako so mislili ljudje pred 100 leti.

tako da je bila Budimpešta ves dan brez telefonske zveze z zunanjim svetom.

Italija. V laški socialnodemokratski stranki se vrši že dolgo časa hud boj. Delalo se je na vse kriplje, da bi se ohranila enotnost stranke. Sedaj pa je izjavila maksimalistična frakcija socialistične grupe v parlamentu, da je razcep socialistične stranke gotova stvar. Prih. kongres stranke, ki se bo vršil v drugi polovici meseca septembra bo razcep potrdil.

Portugalska. Na Portugalskem je izbruhnila stavka, ki zavzemlje vedno večji obseg. Kakor je na Portugalskem navada ob takih prilikah, se mečejo tudi to pot bombe in vrše atentati. Policijski komisar je bil umorjen.

Anglija. V Londonu je umrl lord Northcliff, lastnik največjih angleških listov. Northcliff je bil poseben človek. Od doma bogat, je izdajal časopise le iz veselja do novinarstva. Njegovi listi so bili vzorni. Bil je strog, obenem pa dober gospodar svojim delavcem. Ni gledal na šolska sprave, ampak le na to, kaj je kdo znael. 10 do 12 ravnateljev njegovih podjetij je izšlo iz delavskega stanu. Svoje urednike je plačeval tako dobro, da so bile plače urednikov drugih listov napram tem, ki so jih dobivali njegovi, naravnost smešne. — Seveda je zahteval dobro delo. In ako kak urednik ni odgovarjal, ga je takoj odstavil. Upliv njegovih izbornih listov je Angliji in na celem svetu naravnost velikanski.

Poročila z dežele.

(Hrastnik.) Iz rudarskih krogov smo prejeli in kaj radi objavljamo: Naznamo tem potom, da so se pred dnevi prostovoljno vpisali pri podružnici Zveze rudarskih delavcev v Hrastniku razni trgovci, obrtniki in krčmarji, katerih je trideset po številu (iz Hrastnika in Dola) kot podporni člani podružnice za čas rudarskega meznega gibanja. Nakazali so podružnici lepe vsote v svrhu podpore in zagisurati pomoč tako dolgo, da se reši rudarsko življenjsko vprašanje in izgine lakota iz revirjev. Mi vam kličemo: Čast vam, ki ste priskočili v tem kritičnem času trpinom na pomoč, ko nas hoče trboveljska družba izstradati. Naša zmaga bo Vaša zmaga! Prosimo in kličemo tudi po drugih revirjih trgovce, obrtnike in krčmarje, naj posnemajo svoje tovariše pri nas in naj priskočijo v odločilnih trenutkih gladnim rudarjem na pomoč. Naš boj je upravičen, mi hočemo kruha in nič drugega. To pravico nam daje narava, da se nam plača za naše delo toliko, da se vsaj nasitimo. (Z dopisnikom bi se strinjali, če ne bi bili prepričani, da iščejo zlasti trgovci in krčmarji z navidezno pomočjo le stoterne obresti. Je med njimi tudi nekaj poštenjakov, ne-sebičnežev, tem velja hvala! Op. ur.)

Celje. Pri nas smo v zadnjem času priredili v okolici več prijateljskih sestankov in strankinih shodov, ki so jako dobro uspeli. Celjani uvidevajo, da je edino v narodnosti in socializmu spas našega naroda; zato trumoma pristopajo v naše vrste. Po ustanovitvi okrožne organizacije se je naše delo potrojilo, ravno tako pa tudi uspehi. Naša misel in naše ideje so zdrave, zato jih naše priprosto ljudstvo kaj rado sprejema. Prihodnje dni priredimo v Savinjski dolini več javnih shodov, na katerih bosta poročala poslanca Deržič in Brandner. O teh shodih prihodnjic več.

(Celje. — Okrožna organizacija narodno-socialistične stranke.) V poslednji številki »Nove Prave« smo poročali o ustanovitvi okrožne organizacije NSS v Celju. Pomotoma je izostalo, da je bil izvoljen predsednikom tov. Drag. Žabkar, ki je obenem tudi predsednik krajevne organizacije za Celje. Ker so se vrinile v poročilo odbora nekatere napake glede imen, navedemo v naslednjem točno imena funkcionarjev celjskega okrožja: Predsednik, tov. Drag. Žabkar, podžupan v Celju; podpredsednik tov. Tone Mihalj. Krško; tajnik tov. Rudolf Dobovišek, Celje; blagajnik tov. Franjo Jošt, Celje; odborniki: tov. Ivan Urek, Št. Pavel v Sav. dol.; tov. Jurij Skamen, Šoštani; tov. Jurij

Cerovšek, Šmarje p. J.; tov. Zdravko Jančigaj, Teharje; tov. Štefan Ferant, Celje; tov. Rudolf Germ, Celje; namestniki: tov. Franjo Nerat, Celje; tov. Joško Vozelj, Radeče; tov. Leopold Gorjanc, Mozirje; pregledovalca računov: tov. Josip Letnik, Trbovlje; tov. J. Debelak, Slovenjgradec. Imena izvoljenih funkcionarjev ter oduševljenih naših pristašev nam jamčijo, da se bo Celjska okrožna organizacija krepko razvijala, svoje delovanje podvojila ter doseгла čim lepše uspehe. Odbor se je nemudoma lotil prevzete naloge ter že razpošilja blagajnik krajevnim organizacijam naslednjo okrožnico: Tovariška krajevna organizacija! — V nedeljo 6. t. m. se je ustanovila na okrožni konferenci v Celju v zmislu organizacijskega reda Narodno-socialistične stranke prva okrožna organizacija za Celje in njegov okoliš. — Pri konferenci je bilo zastopanih 30 delegatov celjskemu okrožju pripadajočih krajevnih organizacij. Razum tega so prisostvovali zborovanju, ki se je vršilo v Narodnem domu, člani osred. strankinega vodstva iz Ljubljane s tovarišem narodnim poslancem Deržičem na čelu.

— V področje celjskega okrožja spadajo naslednje krajevne organizacije: Celje, Braslovče, Gomilsko-Trnava, Hrastnik, Krško, Mozirje, Polzela, Radeče, Sevnica, Slovenjgradec, Šmarje pri Jelšah, Šoštanj, Št. Jurij ob j. ž., Št. Pavel v Sav. dol., Teharje, Trbovlje, Velenje, Žalec. Celjskemu okrožju bodo pripadale tudi vse one krajevne organizacije, ki se ustanove v njega področju v bližnji bodočnosti. Ustanovitvi celjske okrožne organizacije slede mariborsko, ljubljansko in dolensko okrožje. — Namen in delokrog okrožne organizacije poznate iz organizacijskega reda. — Da zamore okrožje uspešno zapričeti svoje težavno delo ter isto v najkrajšem času raztegniti po celem našem obširnem okolišu tako, kakor zahtevajo politične razmere, je neobhodno potrebno, da ima na razpolago zadostnih sredstev. V to svrhu morajo vršiti tako krajevne organizacije, kakor tudi vsak posamezni organizirani član narodno-socialistične stranke svojo dolžnost, zavedajoč se, da iz nič ni in ne bo nikoli nič. — Po točki 12 organizacijskega reda mora plačevati vsak pristaš redno strankin davek. — Glasom določil organizacijskega reda, stran 10, pa ima blagajnik okrožne organizacije posebno nalogo in dolžnost skrbeti za to, da plačujejo vse krajevne organizacije v okrožju blagajno redno strankin davek. — Na ustanovnem občnem zboru celjskega okrožja se je sklenilo soglasno, da ima Vaša krajevna organizacija plačati v okrožno blagajno letno najmanj 000 Din in sicer v četrtletnih obrokih, ki zapadejo dne 1. 9., 1. 12., 1. 3. in 1. 6. vsakega leta. — Način, kako zberete zgorajšnji dolžni davek, je prepuščen popolnoma ukrepom krajevne organizacije. Lahko porazdelite istega tako, da poberete od pristašev po 20 Din letno, lahko pa spravite znesek skupaj tudi s prireditvami, veseljami, prostovoljnimi doneski ali kakorkoli drugače hočete. — Vršeč torej svojo dolžnost in prevzeto odgovornost polno ter težavno nalogo, sporoča podpisana okrožna organizacija na kratko zgorajšnji sklep glede okrožnega davka v trdnem prepričanju, da bodo krajevne organizacije v polni meri upoštevale in vedele ceniti njega dalekosežno važnost za dober obstoj in čimdalje širši razmah narodno-socialistične ideje ter da bodo samozavestno in točno vršile svojo obvezo glede nakazovanja dolžnih prispevkov. — Vsa plačila se vrše po položnicah poštno-čekovnega zavoda v Ljubljani na račun Jugoslovanske hranilnice in posojilnice v Celju, kjer ima svoj račun celjsko okrožje. Okrožno blagajno in plačila zadevajoči dopisi, vprašanja, želje itd. naj se naslavlja naravnost na blagajnika tovariša Fr. Jošta, Celje, Aleksandrova ulica 4, ki bo dalj točne odgovore in pojasnila vedno z obratno pošto, tovariši pa se tudi lahko osebno zglase pri njem, ko pridejo v Celje. — Tovariši! Na delo vztrajno, z jasnimi ciljem pred očmi in uspehi, za katerimi stremimo vsi, ne bodo izostali! — Pri plačevanju se izvolite poslužiti priloženih položnic poštne hranilnice. Če ste slučajno navzoči v Celju, pa se lahko

izvrši plačilo tudi osebno pri blagajniku. — Pričakujoč takojšnjih nakazil, beležimo s tovariškim pozdravom — Za Celjski okrožni odbor: Predsednik: Drago Žabkar l. r. — Blagajnik: Fr. Jošt l. r.

(Maribor. — Še ena žrtev krščanske ljubezni do bližnjega.) Pretekli ponedeljek zvečer ob pol 5. uri je dal oskrbnik samostanskega veleposestva Admont na Racerdvoru pri Mariboru sodnijskim potom deložirati svojega viničarja Florjana Sevšeka in sicer radi tega, ker mu ni mogel več hoditi na delo za 4—6 K dne in obed. Cela viničarjeva družina je morala zajutrkovati in večerjati doma ter je pri tem, če si je napravila za zajutrek žgance, za večerjo koruzni zdrob, potrebovala na osebo pol kilograma koruznega zdroba, ki stane 12 K, torej več kot še enkrat toliko kakor je viničar dobival plačila. Revež je torej prosil oskrbnika, da mu zviša plačo vsaj na 10 K, isto je predlagalo kr. okr. glavarstvo v Mariboru in isto sem podpiral tudi jaz. Toda meni je gospod Kselman dejal: predno dam 10 K, raje viničarja napodim, saj je itak zanič, ker je tako reven, da nima kaj jesti. Odgovoril sem mu na to, da si mora on kot oskrbnik sicer varovati avtoriteto, toda najprej je treba viničarja pošteno plačati, potem šele zahtevati, da mu za to tudi pošteno dela, ne pa obratno. Oskrbnik si tega ni dal dopovedati, temveč je viničarja naznanil pri občini. Župan Gregor Škof, ki je svojčas svoje viničarje pretepal, pa vendar imel z viničarko nezakonskega otroka, je tudi to pot pokazal svoj briljantni značaj. Rekel je doslovno Sevšku: saj vam ni treba toliko jesti, za večerjo lahko greste spat, in namesto zajutreka vstanete. To je bilo dne 4. aprila t. l. in mogočni pripadnik kršč. ljubezni do bližnjega je dal odlok, da Sevšek do 20. aprila t. l. viničarijo izprazni, ali pa da dela za 4—6 K dne. Viničar je bil primoran iti drugam na delo, ker bi sicer moral gladu umreti. Iskal si je drugega gospodarja toda brez — uspeha. In ker do 20. aprila ni našel stanovanja, je oskrbnik vložil tožbo zoper Sevšeka ter zahteval, da se ga deložira. Pri razpravi je neuki viničar podpisal obveznico, da se bo do 1. julija umaknil. Vložil je na okrajni stanov. urad prošnjo, v kateri je navedel, da mu preti sodnijsko deložiranje, toda vkljub večkratnemu opominjevanju ni dobil stanovanja. In tako ga je sodnja tik pred mrakom vrgla na cesto. Pri tem delu je po izpovedbi viničarjeve družine župan kot uradna oseba suval viničarjeve in jih silil, da si sami znosijo svoje stvari na plano ter se jim porogljivo smejal: Tu imate zdaj svojo organizacijo itd. Ta slučaj sem opisal radi tega, da dobi širša javnost točno sliko, koliko veljajo načela SLS in njenih pristašev, katera imenujejo krščanska. Obenem pa pozivljam vse merodajne oblasti, zlasti pa osrednjo vladu, da da tudi viničarjem soc. zasčito. — Za nač. Strok. org. viničarjev Konrad Žnuderl, predsednik.

(Nadaljnje intrige) pristašev SLS se kažejo v tem, da je administrator samostana Dominikancev iz Lab. doline v Mariboru zahteval od svojih viničarjev, ki so stanovsko (torej nepolitično) organizirani v Strok. org. vinič., da morajo v jeseni viničarije zapustiti ali pa izstopiti iz organizacije. V poslednjem slučaju mu morajo celo prinesiti od načelnika SOV pismeno potrdilo, katero se je enemu izmed teh tlačanih tudi že izdalo. Da je ravno duhovščina začela uganjati to preganjanje, si je treba zapomniti! Zato tovariši spomnite si, kako so načela pristašev katoliških organizacij, ali bolje pravilno rečeno katoliškega fašizma. Vladi pa nasvetujemo, da postavi brezobzirno vsa cerkvena posestva pod državno nadzorstvo. — Načelstvo SOV v Mariboru.

(Ptuj.) — Samostojni poslanec Dobnik nastopa v svoji domači občini Sv. Janž na Dr. polju kot kak valpet iz srednjega veka. Domače občane, ki ne trobijo v rog njegove propadajoče stranke, preganja in jim skuša na vse mogoče načine škodovati. Ti preganjanci so večinoma revnejši želarji, kočarji in delavci. Ni dovolj, da preganja ljudstvo, ki si pomagati ne more in ne zna, temveč tudi izkoriščati ga, mu ni žal. Njegovih 6 velikih svinj se pase po

tujem polju, ne da bi za to kaj plačal. Ne upa se mu pa nobeden tega prepovedati, ker se ga boje in ker nočejo imeti ž njim opravka pri sodnji. Če ga kdo opozori na povzročeno škodo, ga nahruli in ozmerja. Žaljivka »fakin« je najmanjša kot plačilo za povzročeno škodo. — Na ta način postopajo in se bogate poslanci kapitalističnih strank. Kdor ne klone tilnika pred njimi, tega hočejo uničiti. Na obljube, katere so tako lepo donele o priliki volitev, je g. Dobnik s svojimi tovariši že popolnoma pozabil. Ni pa nanje pozabilo ljudstvo, ki mu bo vrnilo milo za drago pri prihodnjih volitvah. — Na Bregu v tovarni usnja »Petovica« je izbruhnila 7. t. m. meznina stavka. Vodstvo noče pripoznati upravičenih zahtev delavstva, ki zahteva 15% zvišanja. — Glavni nasprotnik izboljšanja je ravnatelj Sachsel. Ta gospod se je o priliki pogajanj z zaupniki izrazil, da so Jugoslovani 300 let za opicami. Takega človeka podpirajo in drže v službi akcionarji, ki trdijo, da je tovarna slovensko podjetje! Delavci, zahtevajte, da se tega tirana odstrani in izžene iz naše države. Tak človek, ki žali vse Jugoslovane, ne spada v pošteno družbo temveč v zapor. — Nesramnost ptujskih mesarjev je taka, da ji ni para v celi Sloveniji. Na zadnjem živinskem sejmu so kupovali krave, kakor jih koljejo za Ptuj, po 16 do 18 K kg žive teže, meso pa prodajajo po 56 do 60 K kg. Koliko dobička imajo mesarji pri 1 kg je razvidno že iz tega, da zalaga mesar Wagrandel vojaštvo z mesom po 36 K kilogram in gotovo ima pri tem še nekaj dobička, dočim ga mora kupovati ostalo civilno prebivalstvo 24 K dražje. To je škandal! Še večji škandal je ta, da vodja okr. glavarstva proti temu nič ne ukrene. Po zakonu o pobijanju draginje je kompetentna edino policija nadzirati visokost cen. Vodja glavarstva kot šef policije, pa molči in menda čaka, da bo ljudstvo samo lepega dne napravilo red.

(Narodno-socialistična stranka na Sušaku.) Na Sušaku se je vzlic italijanski okupaciji pričelo med prebivalstvom gibanje za ustanovitev narodno-socialistične stranke. V zadnjem času se je ustanovil pripravljalni odbor NSS, ki si je nadel nalogo, da čimprej ustanovi narodnosocialistično stranko. Posebno zanimanje za stranko kažejo pomorščaki, ki zasledujejo naše gibanje in naše delo ter so vneti somišljeniki narodnega socializma. Ta pokret je prepotreben zlasti pri obratih, ki ječe pod tujim jarmom. **Bračo, samo napred, u narodnom socializmu je Vaš i naš spas!**

(Split.) V zadnjem času so se naše narodno-socialistične vrste neverjetno hitro razširile. Naši pristaši so po večini sami trpini, kakor n. pr. nižji državni uslužbenci, stražniki, delavci, mali obrtniki itd. V zadnjem času se je korporativno organiziralo delavstvo cementne tovarne na Majdanu-Klisu. Naše ideje se širijo med Spličani in ni ga proletarca, ki ne bi pozdravljal našega pokreta in pristopil k nam. Predsednik Oskar Tartaglia je v kratkem času priredil več dobro uspeh shodov in ustanovil več krajevnih organizacij, ki jako dobro uspevajo. Prihodnjic več iz našega kraja. (Pokret naše misli v Dalmaciji iskreno pozdravljamo. Da bo dobro napredoval, nam priča ime Tartaglia. Op. ur.)

Tedenske novice.

Iz diplomatske službe. Po poročilu beograjske »Prave«, je podpisan kraljevi ukaz o imenovanju dr. O. Rybaža za polno-močnega ministra v Bruslju. Dr. Rybažu je med drugim poverjena naloga kontrole o izvršitvi mednarodnih pogodb. Dalje omenja ravno isti list, da je dr. Rybaž, ki je vodilen član narodne socialne stranke v Ljubljani, merodajnim osebam izjavil, da se ne bo več bavil z notranjo politiko, temveč, da se posveti le diplomatski službi. — Kakor je to imenovanje velikanske koristi za državo in za naše neodrešene brate, tako je na drugi strani velika škoda za našo stranko. Častitoma g. ministru Rybažu na tem odlikovanju ter ga prosimo, naj nas ne pozabi.

Koncentracija »naprednih« sil. — Dr. Kukovec zbira v Mariboru krog sebe Nemce, da bi pri bodočih volitvah pomagali mladoliberalni stranki iz mlake, v katero je

zašla. Kake koncesije bodo Nemci zato dobili iz rok naših »narodnih« mož, bomo pač videli. Za danes vemo le to, da mariborskim Nemcem že sedaj raste greben. — Če pojde tako naprej, bomo Slovenci v pol leta izgubili vse, kar smo si tekem 4 let po prevratu s trudom zgradili.

V Celovcu vzhva jugoslovenska zastava. Naš konzul v Celovcu, kateri se je naselil dne 29. marca t. l. do konca julija ni dobil primernih prostorov od strani avstrijske vlade, zato je moral uradovati po hotelih. Šele koncem julija je dobil neke prostore, kateri pa tudi ne odgovarjajo, ker so premajhni. Toda v toliko je sedaj na boljšem od poprej, da mu je bila dana možnost razobesiti jugoslovenski državni grb in zastavo. Kakor nam poročajo iz Celovca, je vzbudilo med Koroškimi Slovenci veliko navdušenje, ko je v Celovcu prvič zaplapolala jugoslovenska zastava. Od vseh strani so prihajali slovenski možje in žene in so s solzami v očeh čestitali konzulu g. dr. Rašiču. Za koroške Slovence pomeni ta dogodek veliko moralno pridobitev. Kakor znano, se jugoslovenska zastava ni razobesila v Celovcu niti za časa jugoslovenske okupacije, kar se je motiviralo s tem, da je položaj nesiguren. Zato razumemo veliko veselje in navdušenje naših zasužnjenih koroških bratov, ko je zaplapolala v Celovcu naša zastava Naravno, da Nemce hudo jezi, toda pomagati si pač ne morejo, ker bi nastal takoj diplomatski konflikt, ako bi hoteli zastavo odstraniti. Pomagajo si le z vpijem »Abzug«, kar pa malo zaleže. Kakor čujemo, bo naša vlada podvzela energične korake, da se ji da zadoščanje za doseganje postopanje avstrijske vlade v vprašanju nastanitve našega celovskega konzulata, in bo tudi vstrajala na tem, da mora naš konzulat dobiti boljše in obsežnejše prostore, istotako kakor jih imajo na razpolago avstrijski konzulati v Jugoslaviji.

Grozna nesreča pri Pančevu. — Potopilo se je okoli 20 ljudi. — 12. t. m. je ladja »Princesa Jelena« privlekla pred Pančevo vlačilec, katerega je hotela poriniti v pristanišče. Vsled prehudega udarca pa so popokale vrvi, s katerimi je bil pripet, vlačilec pa je dobil popolnoma drugo smer. K nesreči se je nahajal tam ravno čoln z 20 do 25 ljudmi. Vlačilec ga je razbil na drobne kosce, ljudje, večinoma ženske in otroci, pa so se potopili. Pravijo, da je kapitan »Princese Jelene« takoj odpeljal čez, kaj to njega briga, čeprav bi bil mogel otepi več nesrečnežev, kar bi bila tudi njegova sveta dolžnost.

Borza v Ljubljani. Sporočajo nam, da se v kratkem otvori v Ljubljani borza za blago in vrednote ter menda tudi za valuto. Pripravljala dela so v polnem teku. Ta borza bo za naše trgovinstvo, industrijo in za narodno gospodarstvo sploh važnega pomena. Začasno tajništvo ljubljanske borze posluje v Ljubljani, v hiši Slovenske banke, Cankarjevo nabrežje, I. nadstr. (vhod za vodo). Uradne ure vsak dan od 16. do 18.

Osrednji urad Državne Borze Dela v Ljubljani naznanja, da se je s svojo podružnico iz prejšnjih prostorov v Gradišču št. 4 preselil v poslopje mestnega magistrata (pritličje, nasproti Zglaševalnega urada) na Mestnem trgu, kjer bosta odslej naprej uradovala.

Zveza obrtnih društev za Slovenijo. V nedejo 20. avgusta ob 9. uri se vrši v Narodnem domu v Celju ustanovni zbor Zveze obrtnih društev za Slovenijo. Na sporedu zveznega zbora je: 1. Poročilo o pripravljalnem delu. 2. Volitve. 3. Razprava proračunov. 4. Ureditev zveznega tajništva. 5. Določitev kraja za prihodnji zvezni zbor. Na ustanovni zvezni zbor se priključi splošen obrtniški shod, na katerem predavata

gg. Ivan Bizjak in Fran Mohorič o predmetih: »Obrtniške zahteve glede mojstrskega in delavskega bolniškega in nezgodnega zavarovanja« in »Naše prometne razmere«. Ta shod je velike važnosti za obrtništvo in je pričakovati za označeni dan izredno mnogo obrtništva iz Celja. Prilika za to je tem ugodnejša, ker se zborovanje vrši med obrtno razstavo in imajo vse osebe, ki one dni obiščejo Celje, pravico do polovične vožnje.

Naša mladina.

Pozdravni večer »Bratstva« Čehom. Na predvečer Sokolskih dni, v soboto, je priredilo »Bratstvo« pozdravni večer češkim Sokolom v veliki dvorani Narodnega doma. Dvorana je bila tako nabito polna, da je moralo par sto ljudi oditi, ker ni bilo več prostora. Pozdravni večer je otvoril tamburaški zbor pod vodstvom br. Slekovca s sokolsko koračnico, nakar je predsednik »Bratstva« br. Kozinc v pozdravnem govoru proslavljal Čeha kot učitelje Sokolstva. Člani dramatičnega odseka so vprizorili simbolično češko enodejansko »Spomin« v Slovenskem prevodu br. Kozinca. Predstava se je vršila nadvse lvalvedno in so igralci želi burne aplavze. Nato je trboveljski pevski oktet »Bratstva« zapel dve kritici koroških narodnih pesmi, ljubljanski oktet pa »Nikar, nikar se me ne boj« in »Što čutiš Srbine tužni«. Oba okteta sta žela obilo priznanja posebno še ljubljanski pod vodstvom br. Pfeiferja, ki je moral dodati še dve pesmi in sicer eno staročeško in eno narodno. Nastopil je tudi duet (gosli in klavir). Na gosli je sviral br. Bernerman, na klavirju ga je spremljal br. Pfeifer. Igrala sta med drugim tudi »Poloneso« br. Pfeiferja ter žela obilo pohvale.

Odmore med posameznimi točkami je kaj pridno izpolnjeval tamburaški zbor, ki je imel na tem večeru posebno srečo in si pridobil obilo zaslužene pohvale. »Bratstvu« se je za lep večer zahvalil češki poslanec br. Sajdl, ki je izrekel mladini priznanje, ker je pokazala, da vstrajnost in dobra volja rodita uspehe. Po končanem sporedu se je češka in naša mladina zavrtela v bratskem kolu ter se izborno zabavala. »Bratstvu« ni treba še posebej čestitati, želeli bi le, da se češče pokaže ter zbere s tem okoli sebe kar največ mladine.

Sokolstvo.

Praznik Sokolstva.

Z mrzlično naglico so se vršile v zadnjih dneh poslednje priprave za vsesokolski zlet. In že so napočili slavnostni dnevi. Ljubljana se je odela v svečano obleko. Povsod zastave in cvetje ter zelenje. Povsod praznično razpoloženje. Cele trume ljubljancev so hitele na kolodvor, da sprejmejo prve goste, brate Čeha. Prispel je vlak ves v zelenju. Godba svira, narod pozdravlja navdušeno, Čehi krepko odzdravljajo. Sprejem je bil neprisljen, srčen. Marsikako oko se je orosilo. V soboto so se tako vršili na obeh kolodvorih sprejemi gostov. Ljubljana se je polnila. Na tisoče Sokolov in njihovih prijateljev je prihitelo. V Ljubljani si videl poleg ponosnega Francoza črnopoltega Alžirca iz Afrike. Videl si Rumuna, Belgijce, Poljake. Videl si cele trume bratov Čehov in sester Čehinj in poleg njih naše najožje brate Srbe in Hrvate.

V soboto je Ljubljana poskrbela gostom raznega razvedrila. Vršilo se je več koncertov in v obeh gledališčih predstave. Naša mladina »Bratstvo« je priredila češkim gostom pozdravni večer. (Glej poročilo pod naslovom »Naša mladina.«)

I. Sokolski dan.

V nedejo se je vršila prva javna telovadba. O tem Sokolskem triumfu je nemo-

goče pisati tako, da bi si ga mogel predstavljati, kdor ga ni videl. Ogromne tribune vse polne. Ljudstva se kar tre po stojiščih. Ko prideta tudi kralj in kraljica v svojo ložo, je zaoril en sam glas: »Živel kralj, živeja kraljica!« — Telovadba je potekla nad vsako pričakovanje. Bratu dr. Murniku moramo le čestitati. S tem smo menda dovolj ocenili potek I. telovadnega nastopa. — Zvečer je zopet Ljubljana oživila. Vseposod koncerti, veselice, gledališče itd. To pa le za ostale goste, telovadci in telovadke so odšli k počitku, da se osveže za prihodnji dan.

II. Sokolski dan.

V ponedeljek je bilo prav živo po ljubljanskih ulicah. Tujci so prav pridno segali po spominih iz Ljubljane. Zal moramo registrirati, da niso vsi trgovci bili lojalni napram tujcem in so izrabili priliko, da so svoje, že itak visoke cene še povišali. Popoldne so nastopili na telovadišču vojaki in naraščaj. Kaj zmore sokolski duh je videl lahko vsakdo, ki je bil navzoč. Reči moramo: »Dokler imamo take vojake-Sokote smemo živeti v trdnem prepričanju, da bodo naši neosvobojeni bratje prav kmalu svobodni. Zvečer ista slika kot prvi dan. Vseposod koncerti in veselice. »Bratstvo« je zopet priredilo koncert v »Bellevue«, ki pa ni bil — radi egiptovske teme po potih — tako dobro obiskan kot prejšnji večer.

III. Triumfalni dan Sokolstva.

Torek je bil triumfalni dan Sokolstva. Zjutraj se je vila po vseh glavnih ljubljanskih ulicah tisoče in tisoče broječa povorka Sokolov in Sokolice. Z njimi vred so koralali gostje francozi, Alžirci, Rumuni, Poljaki in Čehi. Ljubljana je pozdravljala nadvse pristrčno. Po sprevedu so bili Sokoli in Sokolice polni cvetja, ulice pa so bile posute z cvetkami. Na kongresnem trgu se je vršil stik Sokolstva, kateremu je prisostvoval tudi kralj in celokupna vlada. Vršili so se razni govori in združeni pevski zbori so zapeli himno in molitev, nakar so se Sokoli razšli k počitku in pripravam za zadnjo telovadbo. Popoldne ob 3.30 se je pričela zopet telovadba. Občinstva na tisoče in tisoče. Vse se je trlo in gnetilo. Najmanj 100.000 oči je uprtih na telovadišče. Na-

stop Sokolstva veličasten. Ne moremo si kaj, da nebi čestitali br. dr. Murniku in celemu tehničnemu ter vadijskemu zboru. Nastopilo je zopet vojaštvo in izzvalo burno pohvalo. Istotako se je odlikovala košenjica, ki je nastope zaključila. Zvečer zopet veselici in pozdravni, poslovilni večer. Sokolski dnevi so minuli. Vsakdo, ki se je mudil te dni v Ljubljani, je gotovo odnesel seboj gotovo najlepše spomine na ponosne Sokole in njihovo vzorno prekoristno organizacijo. Celokupnemu Sokolstvu, ki je doživelo tako zmago, iskreno čestitamo! Zdravo, Sokoli! Zdravo, Sokolice!

LISTNICA UPRAVE.

Inserirajte ob priliki ljubljanskega večešja v »Novi Pravdi«! Oglase sprejema uprava v to svrhu do všteti 29. avgusta. Sejmška številka »Nove Pravde« izide 2. septembra. — Vsaka tvrdka nam pošlje z oglasom tudi lahko obširen popis svojega obrata, ki ga bomo pa priobčili brezplačno v uredniškem delu. — Za oglase ob priliki velesojna smo določili izjemoma nižje cene! Našim somišljenikom priporočamo, da nabirajo oglase in agitirajo ter tako sodelujejo pri tej akciji. — Upravništvo »Nove Pravde«.

Zaostanke v naročnini naj vsi prizadeji naročniki blagovoljijo poravnati vsaj do 1. septembra. Po tem roku bomo drugače vsakemu ustavili list. Prošimo točnosti. — Uprava »Nove Pravde«.

Izdaja konzorcij »Nove Pravde«. Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani. Glavni in odgovorni urednik: Vladimir Kravos, uradnik, Ljubljana.

Kdor hoče imeti res s pravimi predvojnimi barvami prepletkano hišo, naj se obrne edino le na domačo tvrdko

Tone Malgaj

pleskar in ličar
Ljubljana,
Kolodvorska ulica številka 6.

JADRANSKA BANKA, BEOGRAD

Delniška glavnica: Din 60,000,000.—
Rezerva: . . . . Din 30,000,000.—

Podružnice:

Bled	Jesenice	Prevalje
Cavtat	Korčula	Sarajevo
Celje	Kotor	Split
Dubrovnik	Kranj	Šibenik
Ercegnovi	Ljubljana	Tržič
Jelsa	Maribor	Zagreb
	Metković.	

Amerikanski oddelek.

Naslov za brzojave: JADRANSKA.

Afilirani zavodi:

JADRANSKA BANKA: Trst, Opatija, Wien, Zadar.
Frank Sakser STATE BANK, Cortlandt Street 32. New-York City.
BANCO YUGOSLAVO DE CHILE, Valparaiso, Antofagasta, Punta Arenas, Puerto Natales, Porvenir.

Zaloga čevljev DRAGOTIN ROGLIČ, Koroška cesta 19, MARIBOR

lastnega izdelka komisijka zaloga pri Betki Lešnik. Gosposka ulica 14.

Delniška glavnica: K 20,000,000.—	Slovenska eskomptna banka LJUBLJANA. Šelenburgova ulica številka 1.	Rezervni zakladi: K 6,500,000.—
PODRUŽNICE: Novo mesto, Rakek, Slovenjgradec	Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.	Telefoni št. 146, 458 Brzojavke:ESKOMPTNA